

Barraca 4 de la Serra Gallina

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Serra Gallina
Alçada: 390

Coordenades:

Latitud: 41.6486
Longitud: 1.91708
UTM Est (X): 409823
UTM Nord (Y): 4611328

Classificació

Número de fitxa 08179 - 131
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle XVIII-XX
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Tot i que l'estat general de la barraca és bo, la llosa de tancament central està desplaçada, probablement degut al moviment de la branca d'un pi que creix al seu costat.

Protecció Legal
Observacions protecció: Decret 27/2011 del Consell Comarcal del vallès Occidental
Accés Díficil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08178A0100001000000OU
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 11/05/2019 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca situada al vessant hidrogràfic esquerre del Torrent de Casajoana, concretament a l'obaga de Serra Gallina. L'accés es fa pujant pel camí del Ginebral. Un cop al peu del turó del Casot, trencar cap a la dreta pel camí de Casajoana. Un cop travessats els guals dels torrents de l'Esbarzer i el de Casajoana, a un centenar de metres a mà dreta, pujar pel dret, resseguint una torrentera fins a la seva capçalera.

Es tracta d'una construcció aèria, adossada al marge pel costat nord-est i situada parcialment damunt d'una codina. És de planta circular d'1,90 m de diàmetre interior. Està feta amb pedra irregular, falcada amb pedruscall. La porta, orientada a l'oest, té els muntants rectes amb una sola llinda plana al damunt. Mesura 1,05 m d'alçada per 0,54 m d'amplada, mentre que el gruix de murs és de 0,60 m. La coberta, és de falsa cúpula, construïda per aproximació de filades amb llosa de tancament central, lleugerament desplaçada. Mesura dos metres d'alçada màxima interior. Conserva tot el voladís que mesura 1,55 m d'alçada (mesura presa davant de la porta) i una gran part del recobriment de terra amb substrat de molles. A l'interior, hi ha un cocó i un tinell sobreposat amb espitllera al damunt. El primer està situat a mà dreta, arran de terra (0,37 m d'amplada per 0,33 d'alçada per 0,44 m de fons). El sobreposat es localitza a mà esquerra; el que està arranat al terra fa tot just 0,25 m d'alçada per 0,35 d'amplada, desconeixent la fondària ja que està ple de terra. El superior, per on entra una mica de llum exterior, mesura 0,30 m d'amplada per 0,33 m d'alçada per 0,50 m de fondària. L'espitllera, està orientada al nord-oest.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra de construccions de pedra seca, amb el codi número 18460.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Rellinars aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterassar el terreny i també en tines.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de

pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

PLANS MAESTRA, Jaume (2009). Arquitectura tradicional rural en pedra seca a la comarca del Bages. Ajuntament de Bellpuig i Publicacions d l'Abadia de Montserrat.

RECULL HISTÒRIC DE MURA (2017). Pedra seca, pedra viva. Patrimoni vitícola i desenvolupament econòmic. Ponències i comunicacions de la IX Trobada d'Estudis per a la preservació del patrimoni de la pedra seca als Països Catalans.

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

